

ברכת המזון (18)

רוחני, הקדושה, ואין זה מסגנון הלשון, כי היה לו לקבוע מידה זו או בתחילה או בסוף, אבל באמצע אין זה דבוק? ועוד: מה ענין קדושה לענין בקשה על מזונות ברחבה? צריך היה לקבוע על ענין הקדושה מאמר לעצמו, ולא לערבו עם דברים חומריים? יש לומר: לפי כללי הלשון, אותיות שתוצאתן ממוצא הברה המתחלפת לפעמים ובאה זו במקום זו, וידוע, שהאותיות ג' וק' הן ממוצא אחד: גיכ"ק, שהוא החיך, ועל כן מצאנו שהן מתחלפות, כמו בישעיה (כה. ז) "פקן פליליה", כמו "פגו", מלשון "ויפג לבו", וכן "בנגפו את מצרים" (פרשת בא), "כנוקף זית" (ישעיה יז), ובמסכת חולין (ז): "אדם נוקף אצבעו", פירש רש"י: נקוף כמו "נוגף", וכן: "מגבעות תעשה להם" (פרשת תצוהכח. מ) ובמקום אחר מצאנו: "וקובע נחושת על ראשו" (שמואל א', יז, לח), ועוד כהנה.

ולפי זה יש לומר שבאה כאן המילה "קדושה" במקום "הגדושה" בג' תחת הק', והוא מלשון מלא וגדוש, ומשותף עם השם 'מלא' ביתר שאת, במילוי המידה על שפתה, וכמו במשנה (ב"ב ח:), בענין מידות: מקום שנהגו למחוק, (כלומר, להסיר מה שלמעלה משפת המידה), לא יגדוש, ובמשנה מסכת תמיד (לג.א): והבזך (מזן כף) היה בתוכו מלא וגדוש. ומזה יסוד השם גדיש ('ונאכל גדיש', פרשת משפטים) על שם שהוא אוצר בתוכו המון תבואת שדה, ובמשלי (י. ח) על הפסוק "אגרה (אספה) בקיץ מאכלה", תרגומו: גדשה בחצבה מיכלה. ואם כן, כל הפרטים בברכה זו: מלאה, פתוחה, רחבה, קדושה (גדושה), כולם מעלות חומריות.

ספר "כרוך שאמר"

בקשתינו להודק תמיד לידו של הקב"ה

כי אם לידך המלאה, הפתוחה, הקדושה והרחבה לכאורה, מה עדיף לאדם: לקבל מהקב"ה בשפע רב את כל צרכיו ביד רחבה, או שמא עדיף שלא יהיה בידו מאומה אלא יצטרך בכל דבר ובכל פרט את טובת ה' ולבקש ממנו בכל פעם את הדבר שהוא נצרך לו? כאן ראינו שעדיף לו להיות נזקק ונצרך אל ה' כל הזמן. שהרי אנו אומרים "כי אם לידך...", וכאשר מדגישים ואומרים "כי אם", הרי הכוונה שדוקא כך ולא באופן אחר, כלומר: לא לידי מתנות בשר ודם ולא לידי הלואתם, כי אם לידך, אבל איננו מבקשים שנקבל את הכל בשפע ולא נצטרך לבקש מהקב"ה שוב ושוב, אלא בכל עת ובכל שעה, כי רצוננו להיות סמוכים על שולחנו, ולבקש ולקבל מידו הרחבה.

ספר "כמוצא שלל רב, ברכת המזון"

מאחר שאתה אבינו, חייב אתה לפרנס את בניך הקטנים. אלוקינו אבינו רוענו זוננו

מדוע אנו מכנים כאן את הקב"ה בתואר "אבינו"? די היה לומר "אלוקינו רוענו זוננו". יש לבאר על פי מה שהקשו המפרשים: איך אנו אוכלים בעולם הזה, והרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין לט:)? ותירצו, שישראל נקראו בנים (דברים ע.א.א), וחייב אדם לזון את בניו כשהם קטנים, וכן נקראו ישראל "קטנים", וכמו שמצאנו לגבי קיטרוגה של לבנה (חולין ס:), שהקב"ה אמר לה: צדיקים יקראו בשמך: יעקב הקטן, דוד הקטן, וכן נאמר (תהלים ח, ג): "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז". מעתה מיושבת הקושיא, כי לכאורה היה מקום לתמוה: איך אנו מבקשים על הפרנסה, והרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא? והתשובה על כך: אלוקינו, הלא אתה אבינו, ואם כן רענו זוננו, שהרי חייב אדם לזון את בניו ובנותיו כשהם קטנים.

לפי זה, יתבאר גם דברי חז"ל (שבת לג:): סימן לגסות הרוח, עניות, כי מי שמחזיק את עצמו לגדול, לא יכולה להיות לו תביעה על אביו, שהרי חיובו של האב לגבי בניו הוא רק כשהם קטנים, ואדם זה הלא חושב את עצמו לגדול.

ספר "כמוצא שלל רב ברכת המזון" בשם "בית אברהם"

ידו של הקב"ה מלאה ופתוחה, אבל גם קדושה, וזה מחייב.

כי אם לידך המלאה הפתוחה, הקדושה...

הקשה רבי איצליה בלאזער, גאון המוסר: מילא מה שאנו מבקשים לקבל מידו המלאה ופתוחה והרחבה של הקב"ה, מובנת בקשתנו, כדי שלא נצטרך לקבל מתנת בשר ודם שאינה מלאה, לא פתוחה ולא רחבה, כי אם לידך המלאה וכו', אבל "הקדושה" מה שייכת הקדושה לכאן? וכי מה שמפריע לנו בקבלת מתנת בשר ודם היא העובדה שחסרה בה קדושה? יש לומר: יכולנו לחשוב שאם ידו של הקב"ה מלאה ופתוחה היא, הרי כל הרוצה יכול לבוא וליטול ממנה, אך כדי שלא נחשוב כך, נאמר "הקדושה", כי רק אדם הנמצא במדריגה של קדושה, הוא זה שיכול לקבל את השפע מיד הקב"ה. ועל כן אנו מבקשים שנזכה לקבל מ"ידך הקדושה", כי אז מוכרחים להיות קדושים. וזו בקשה גדולה מאוד.

ספר "לב אליהו" פרשת וארא

לידך הקדושה או לידך הגדושה?

הנוסח של הברכה הוא פלא: כי פתח וסיים בדברי גשמיים: מלאה, פתוחה, רחבה, ובאמצעותם קבע ענין

שלא נכשל, שיבוש, או בקשה מכוונת ומוטעמת

שלא נבוש ולא נכשל לעולם ועד

בפירוש "עץ יוסף" שב"אוצר התפילה", ביאר: שלא נבוש בעולם הזה מחמת עוני, ולא נכלם, בעולם הבא מחמת עוונות, שהעניות מעבירה את האדם על דעת קונו.

ספר "כמוצא שלל רב, ברכת המזון"

לעתיד לבוא, כמה גדולה תהיה הבושה

שלא נבוש

לעולם ועד המוזכר כאן, כוונתו לעולם הנצחי שבו עלול האדם להתבייש ולהיכלם. משל למה הדבר דומה? לילדה קטנה המשחקת בכובה, כאשר תגדל ונציג בפניה את בובתה, בודאי תגחך במבוכה. ואף אנו, לאחד אריכות ימים ושנים, נגיע לעולם העליון ויציגו בפנינו את מעשינו, הלא נבוש ונכלם, ולא רק מהעוונות שנכשלנו בהם, אלא דוקא מהמצוות והמעשים הטובים, כיצד הם נעשו, כמה הם קטנים, וכמה מעט כוונה השקענו בהם, כאשר יציגו בפנינו, כמה גדולה תהיה הבושה. ועל כן אנו מבקשים: שניזכה לקיים מצוות באופן ש"לא נבוש ולא נכלם לעולם ועד".

שיחות חפץ חיים

שלא נבוש ולא נכשל לעולם ועד

ביאר באופן נפלא הבעל "דברי יואל" את מאמר הגמרא (ברכות ו:): כיון שנצטרך אדם לבריות, פניו משתנות ככרום וכו'. מאי כרום? כי אתא רבי דימי, אמר: עוף אחד יש בכרכי הים, וכרום שמו, וכיון שחמה זורחת עליו, מתהפך לכמה גוונים. (כך מי שנצטרך לבריות, פניו משתנות לכמה גוונים).

לכאורה יש לתמוה: מדוע משתנות פניו לכמה גוונים, ולמה לא די בכך שישתנו לגוון אחד? אלא הכוונה, שאדם הנצרך לבריות מקבל כל פעם מאדם אחר, ובכל פעם הוא צריך להתהפך לגוון אחר, היום כזה ומחר גוון אחר.

ועל כן אנו מבקשים בסיום הבקשה שלא נצטרך לידי מתנות בשר ודם: "שלא נבוש לעולם ועד", כי הנצרך למתנת בשר ודם פניו משתנות ככרום, ואנו מוסיפים גם 'ולא נכשל', שלא תביא אותנו למצוקה כלכלית להזדקק למקורות זרים שאין רוח חכמים נוחה בהם.

ספר "כמוצא שלל רב" בשם "אשל אברהם"

הלכה: השיעור שמותר לאדם לעסוק בפרנסה

כתב הרמ"א (יו"ד ס' רמ"ו ס"כ): אלא יעשה התורה קבע ומלאכתו עראי, וימעט בעסק ויעסוק בתורה, ויסיר תענוגי הזמן מלבו ויעשה מלאכה כל יום כדי חייו, אם אין לו מן יאכל, ושאר היום והלילה יעסוק בתורה. כתב הפסקים ותשובות (אות נא): לפי המבואר ברמ"א ההיתר לעסוק במלאכה הוא רק לפי צורך מחייתו כדי חייו, ולא דוקא כדי חייו בצמצום אלא שיהא מתעסק כדי להחיות נפשו לפי הצורך, לזון את בניו ובני ביתו

ולפרנסם ולהלבישם ולכל הדברים הצריכים לאדם, כי לפעמים יבואו על האדם פתאום כמה מקרים מחלאים וזולתם שיצטרך בהם להוצאה מרובה, והכל הוא בכלל כדי חייו. אלא שצריך שיהיה תורתו קבע ומלאכתו עראי. דהיינו שלא יעסוק במלאכה יותר מחצי היום, ובשאר היום והלילה יעסוק בתורה. והחכם יתן אל לבו לכלכל מעשיו בחכמה ותבונה ולשקול היטב במאזני צדק שלא יגיע למצב שמרוויח ממון יותר מכדי צורכו ומפסיד חיי נצח, ולימוד תורה מצד אחר.

ספר "פסקים תשובות"

פתגם: דע! לא כל הנוצץ זהב, אף לא כל זהב נוצץ, כך לא כל המאיר פנים, ידיד.

ספר "שמחלה"

חקירה: דמאי

צריך להפריש ממנו מעשר ראשון אע"פ שלא נותנו ללוי: צריך להפריש אך המוציא מחבירו עליו הראיה, או שצריך להפריש רק כדי שיוכל להפריש ממנו תרומת מעשה. (צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"א ד"ה דמאי אות כג).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: כמנהג ישראל

עם הארץ שנתעשר קנה לו "חתן תורה" בשמחת תורה, בשעה שקראו לפניו את ה"רשות לחתן תורה" לא יכול אחד המתפללים להתאפק והוא לחש באזני הרב: רבי, כלום יאה כך שעם הארץ כזה יהיה חתן לתורה? השיב לו הרב: כך המנהג בישראל, שהחתן אינו מכיר את הכלה.

ספר "חוד וחלק" חלק א' (דף פב)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, סשא בנימין בין קארין מרים ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליוה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יוסף בן מייכה רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה. מסעודה בת בלה.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr